

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE
Ceturtais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 50, RĪGA, LV – 1013
tāl. 67017510, 67017505, fakss 67017673, e-pasts: ceturtais@lrvk.gov.lv

SIA „Vidusdaugavas SPAAO”
valdes loceklim Jānim Daģim

Lāčplēša ielā 1, Aizkrauklē,
Aizkraukles novadā, LV-5101

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

20.01.2015.

Nr.2.4.1-14-10/2014

**Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība
plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām**

Saturs

Revīzijas juridiskais pamatojums	3
Revīzijas mērķis	3
Revīzijas apjoms.....	3
Valsts kontroles revidentu atbildība	5
Revidējamās vienības atbildība	5
Kopsavilkums	5
Atkritumu poligonu apsaimniekotāju iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums	6
Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi	8
<i>Iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, radīti nepamatoti izdevumi 32 265 eiro apmērā</i>	<i>8</i>
<i>Neatbilstošu tehnisko apstākļu dēļ sadzīves atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādītā šķirošanas līnija nenodrošina plānoto atkritumu šķirošanas mērķu sasniegšanu, tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir spiesti maksāt par neefektīvi izmantotu šķirošanas līniju.....</i>	<i>10</i>

Pielikums Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un atkritumu poligoni Latvijā

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu un Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 07.10.2014. revīzijas apakšuzdevumu Nr.2.4.1-14-10/2014, veikta lietderības revīzija par *Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.*
2. Revīziju veica vecākais valsts revidents Jānis Salenieks (revīzijas grupas vadītājs), vecākā valsts revidente Kristīne Loča un valsts revidentes Iveta Mansura-Garsija, Olga Loginova un Zane Reizniece.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis ir pārliecināties, vai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana atbilst plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.

Revīzijas apjoms

4. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem.
5. Lai revīzijā iegūtu pietiekamu pārliecību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām, revīzija tika veikta:
 - 5.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, kura koordinē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanu un sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā¹;
 - 5.2. Valsts vides dienestā, kurš atkritumu apsaimniekotājam izsniedz atbilstošas atļaujas darbības veikšanai un periodiski kontrolē to darbību²;
 - 5.3. izvēlētās un revīzijas izlasē iekļautās astoņās pašvaldībās, kuru uzdevums ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā³, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu un uzglabāšanu⁴;
 - 5.4. izvēlētos un revīzijas izlasē iekļautos trīs sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniedzēju uzņēmumos, kuri aprēķina tarifa projektu par sadzīves atkritumu apglabāšanu⁵.
6. Lai pārbaudītu, kā izlasē iekļautās pašvaldības veic uzraudzību pār izvēlētajiem atkritumu apsaimniekotājiem, revīzijas laikā tika iegūta informācija arī no tiem.
7. Revīzijas rezultātā ir sagatavoti 12 revīzijas ziņojumi:
 - 7.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (turpmāk – VARAM);
 - 7.2. astoņām pašvaldībām - Jelgavas pilsētas pašvaldībai, Aizkraukles novada pašvaldībai, Cesvaines novada pašvaldībai, Kuldīgas novada pašvaldībai, Lubānas novada pašvaldībai, Neretas novada pašvaldībai, Preiļu novada pašvaldībai un Vārkavas novada pašvaldībai;

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 7.panta pirmās daļas 1.un 2. punkts.

² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 12.panta pirmā daļa un 14.panta pirmā daļa.

³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā daļa.

⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 09.03.2011. lēmuma Nr.1/1 „Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika” 1.punkts.

- 7.3. trīs atkritumu poligonu apsaimniekotājiem – SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” (reģ.Nr.41203001052), SIA „Vidusdaugavas SPAAO” (reģ.Nr.55403015551) un SIA „ZAAO” (reģ.Nr.44103015509).
8. Revīzijas mērķis, veicot pārbaudes pie atkritumu poligonu apsaimniekotājiem, ir pārliecināties, vai atkritumu poligonu apsaimniekotāji:
- 8.1. ir nodrošinājuši, ka tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu tiek piemērots tikai par poligonos apglabāto atkritumu daudzumu;
 - 8.2. kuri nodarbojas arī ar atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, ir nodrošinājuši, ka to aprēķinātajā atkritumu apsaimniekošanas maksā ir piemērots atbilstošs pārejas koeficients no atkritumu svara uz tilpuma vienībām.
9. Šis revīzijas ziņojums ir sagatavots atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „Vidusdaugavas SPAAO” pārbaudīto rezultātā.
10. Revīzijā netika pārbaudītas šādas jomas:
- 10.1. VARAM darbības Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanā, jo dokuments⁶ ir apstiprināts 2013.gadā un pirmās atskaites par plāna izpildi ir plānots sagatavot tikai līdz 01.07.2016.;
 - 10.2. iepakojuma kā atsevišķa atkritumu veida apsaimniekošana, jo obligātu depoziņa sistēmu atkārtoti lietojamam un vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam ir plānots ieviest tikai no 01.01.2015.⁷;
 - 10.3. pašvaldībām piederošo uzņēmumu iesaistes komercdarbībā pamatojums un atbilstība normatīvā akta⁸ prasībām, kā arī iespējamā konkurences deformācija atkritumu apsaimniekošanas jomā, ņemot vērā, ka vēl nav izveidojusies vienveidīga un konsekventa tiesu prakse jautājumā par *in-house* principa piemērošanu sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlē;
 - 10.4. sabiedrisko pakalpojumu regulatora darbības, apstiprinot tarifus par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos⁹;
 - 10.5. sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksas aprēķina pareizība daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās saskaņā ar normatīvo aktu¹⁰, ja dzīvokļu īpašnieki nav savstarpēji vienojušies par citu aprēķina kārtību.
11. Revīzijā tika veikta pašvaldību aptauja par atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanu konkrētajā pašvaldībā. Atbildes uz anketas jautājumiem iesniedza 97% aptaujāto pašvaldību.
12. Revīzija tika veikta par laika posmu no 01.01.2012. līdz 30.06.2014.
13. Tā kā revidējamais laika posms ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu uz eiro, tad revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas eiro, piemērojot valūtas kursu – viens eiro ir 0,702804 lati.

⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) 21.03.2013. rīkojumu Nr.100).

⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 20.-21.lp.; Konceptija par depoziņa sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam (apstiprināta ar MK 17.05.2013. rīkojumu Nr.195).

⁸ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmā daļa.

⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 40.pants.

¹⁰ MK 09.12.2008. noteikumu Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” 17.4.apakšpunkts.

Valsts kontroles revidentu atbildība

14. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Revidējamās vienības atbildība

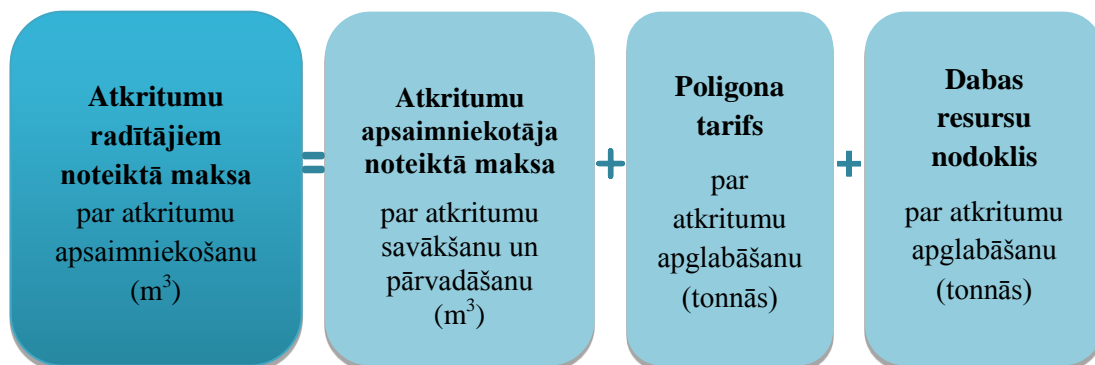
15. SIA „Vidusdaugavas SPAAO” ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Kopsavilkums

Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, laika posmā no 01.01.2013. līdz 30.06.2014. par atkritumu apglabāšanu kopumā ir pārmaksājuši 32 265 eiro.

Šī pārmaksa ir veidojusies, atkritumu poligona apsaimniekotājam SIA „Vidusdaugavas SPAAO” izrakstot rēķinus par lielāku apglabājamo sadzīves atkritumu apjomu, nekā faktiski atkritumu poligonā tika apglabāts, līdz ar to aprēķinot arī lielāku dabas resursu nodokli.

16. Maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ko maksā atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, sastāv no trim komponentiem – maksas par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, poligona tarifa un dabas resursu nodokļa.

Tādējādi atkritumu radītāji maksā ne tikai par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, bet arī par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodokli.

17. 2011.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Vidusdaugavas SPAAO” atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādīja nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošanas līniju ar mērķi samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu.
18. Laika posmā pēc šķirošanas līnijas darbības uzsākšanas no 01.01.2013. līdz 30.06.2014. poligona apsaimniekotājs SIA „Vidusdaugavas SPAAO” neņēma vērā šķirošanas līnijas darbības rezultātā panākto apglabāto sadzīves atkritumu apjoma samazinājumu par 2398 tonnām un dabas resursu nodokli turpināja iekasēt par visu poligonā saņemto atkritumu apjomu, tādējādi, iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģiona¹¹ atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir pārmaksājuši 32 265 eiro.
19. Neatbilstošu tehnisko apstākļu dēļ sadzīves atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādītā šķirošanas līnija nenodrošina plānoto atkritumu šķirošanas mērķu sasniegšanu, jo tā

¹¹ Jēkabpils pilsēta un 14 novadi: Aizkraukles, Aknīstes, Ērgļu, Jaunjelgavas, Jēkabpils, Kokneses, Krustpils, Madonas, Neretas, Pļaviņu, Salas, Skrīveru, Viesītes un Varakļānu novads.

tiek izmantota tikai 21% apmērā, tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir spiesti maksāt par šķirošanas līnijas neefektīvu izmantošanu.

20. Valsts kontrole ir ieteikusi SIA „Vidusdaugavas SPAAO”:

20.1. mērījumu rezultātā noteikt tādu dabas resursu nodokļa apmēra proporciju, kuru piemērojot dabas resursu nodokļa aprēķinā SIA „Vidusdaugavas SPAAO” izrakstītajos rēķinos, kas nodrošinātu dabas resursu nodokļa iekasēšanu tikai par to atkritumu daļu, kuri tiek apglabāti poligonā;

20.2. veikt darbības, kas nodrošinātu šķirošanas līnijas efektīvu izmantošanu atbilstoši tās plānotajai jaudai, tādējādi sasniedzot plānotos atkritumu šķirošanas mērķus.

Atkritumu poligonu apsaimniekotāju iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums

21. Atkritumu apsaimniekošana jāveic tā, lai neapdraudētu cilvēku dzīvību un veselību. Atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi¹².

22. Atkritumu radītājs ir ikviena fiziska persona (iedzīvotājs) vai juridiska persona, kuras darbība rada atkritumus¹³.

23. Lai nodrošinātu vides prasībām atbilstošu atkritumu apglabāšanas infrastruktūru, Latvijā ir izveidoti desmit atkritumu apsaimniekošanas reģioni¹⁴ (skatīt pielikumu).

24. Atkritumu apsaimniekošanas reģions ir valsts administratīvās teritorijas daļa, kurā radītie otrreizēji neizmantojamie sadzīves atkritumi tiek apglabāti reģiona sadzīves atkritumu poligonā¹⁵.

Atkritumu poligons ir speciāli ierīkota un aprīkota vieta atkritumu apglabāšanai, kur nodrošināti normatīvajos aktos noteiktie vides aizsardzības pasākumi¹⁶. Latvijā darbojas 11 sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni (skatīt pielikumu), kuros apsaimnieko desmit starppasvaldību uzņēmumi¹⁷.

25. Latvijā 2012.gadā¹⁸ tika radītas 612 540 tonnas mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu un 2013.gadā¹⁹ – 626 874 tonnas.

26. 2012.gadā²⁰ sadzīves atkritumu poligonos kopumā tika apglabātas 515 837 tonnas mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu un 2013.gadā²¹ – 517 861 tonnas.

Atkritumu apglabāšanas poligonos tiek apglabāti vidēji 83% no radītajiem mājsaimniecības un tiem līdzīgajiem sadzīves atkritumiem.

¹² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 4.pants.

¹³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta sestais punkts.

¹⁴ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 3.punkts.

¹⁵ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts.

¹⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 10.punkts.

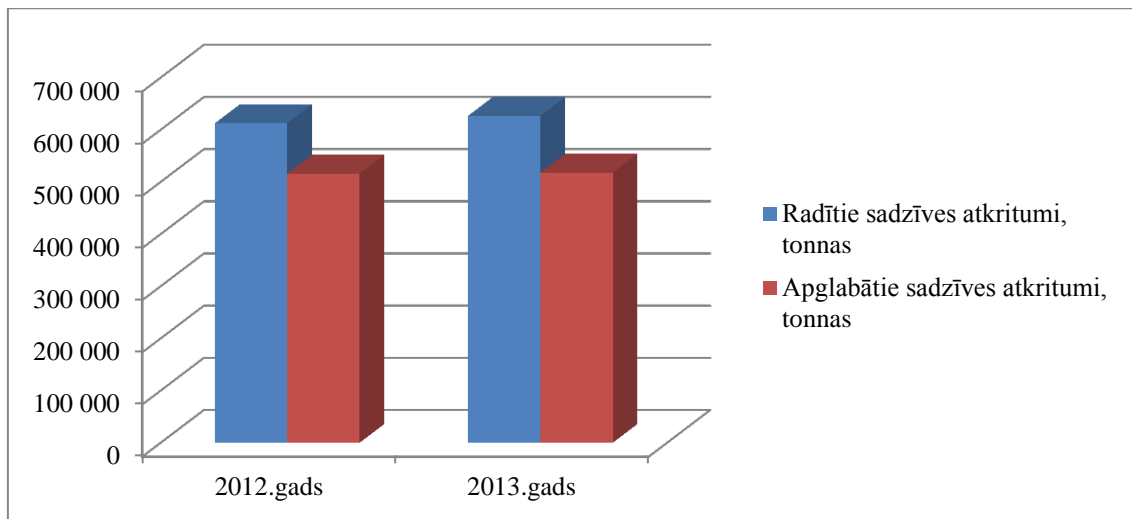
¹⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 15.lp.

¹⁸ Valsts statistiskā pārskata „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” kopsavilkums par 2012.g., sagatavoja valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pieejams: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380> [aplūkots 20.06.2014.].

¹⁹ Revidentu aprēķini, izmantojot atkritumu apsaimniekotāju iesniegtās atskaites par 2013.gadu „Nr.3–Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”. Pieejams: http://parissrv.lvgmc.lv/public_reports.

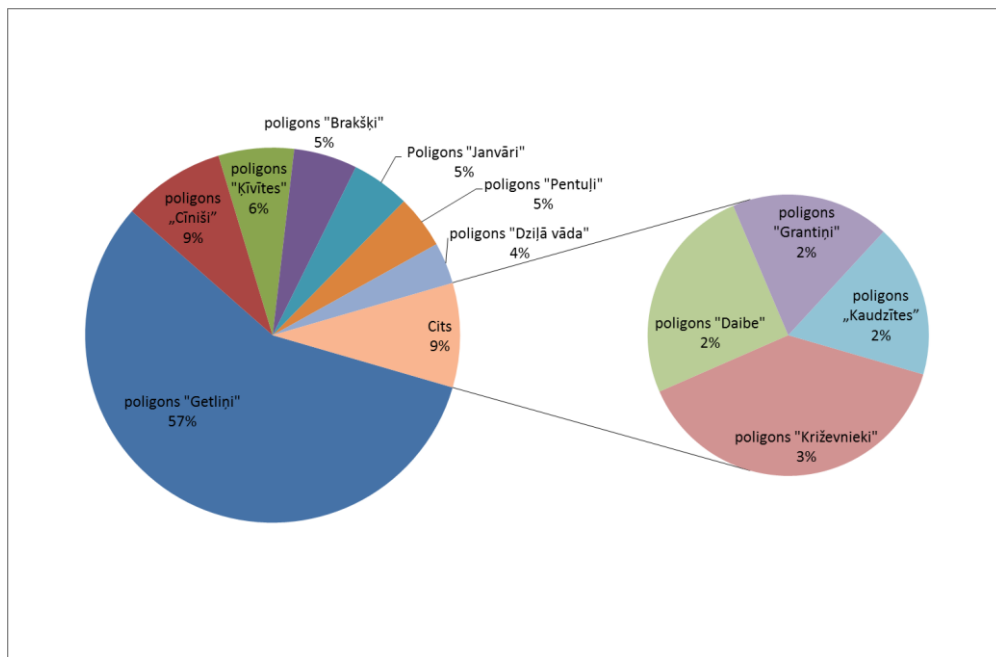
²⁰ Pārskats par atkritumu izgāztuvēm un poligoniem Latvijā 2011.gadā, sagatavoja valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pieejams: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380> [aplūkots 20.06.2014.].

²¹ Revidentu aprēķini, izmantojot atkritumu apsaimniekotāju iesniegtās atskaites par 2013.gadu „Nr.3–Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”. Pieejams: http://parissrv.lvgmc.lv/public_reports.

1.attēls. *Radīto un poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzums*

27. Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu sadalījumu pa poligoniem skatīt 2.attēlā.

2.attēls. *Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu daudzums 2012.gadā*

28. To pašvaldību administratīvajās teritorijās, kuras atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, radītos sadzīves atkritumus apglabā tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā²².
29. Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs var veikt arī atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, ja ir saņemtas attiecīgas atļaujas.
30. Viens no pašvaldības uzdevumiem ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu²³.

²² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 21.panta pirmā daļa.

²³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

Pašvaldība ar izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju slēdz līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, tai skaitā dalīto atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā²⁴.

Atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „Vidusdaugavas SPAAO” darbība

31. SIA „Vidusdaugavas SPAAO” nenodarbojas ar atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās²⁵.
32. SIA „Vidusdaugavas SPAAO” apsaimnieko sadzīves atkritumu poligonu „Dziļā vāda”, kurā tiek apglabāti Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģionā radītie un pašvaldību izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju atvestie sadzīves atkritumi.
33. Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpst Jēkabpils pilsēta un 14 novadi: Aizkraukles, Aknīstes, Ērgļu, Jaunjelgavas, Jēkabpils, Kokneses, Krustpils, Madonas, Neretas, Pļaviņu, Salas, Skrīveru, Viesītes un Varakļānu novads.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

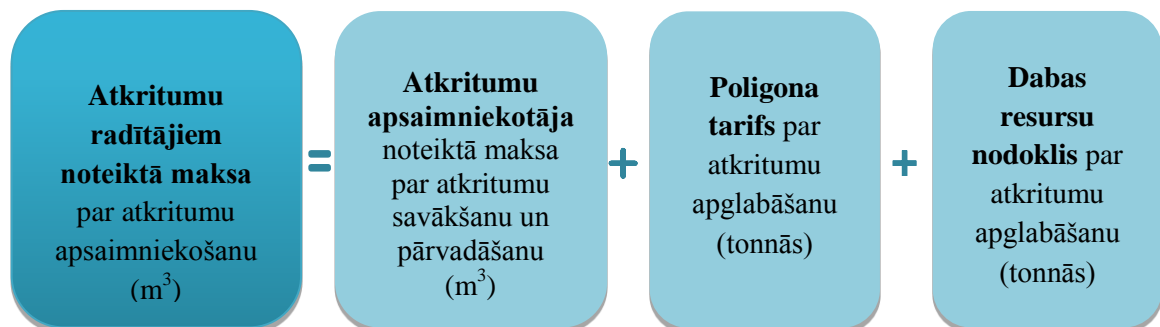
Iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, radīti nepamatoti izdevumi 32 265 eiro apmērā

Konstatējumi un secinājumi

34. *Atkritumu apsaimniekošanas likumā*²⁶ ir noteikts, ka fiziskām un juridiskām personām maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ar lēmumu nosaka pašvaldība. Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksā tiek iekļauta:

- 34.1. atkritumu apsaimniekotāja pieprasītā maksa par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu;
- 34.2. tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos²⁷;
- 34.3. dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos²⁸.

Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponentus skatīt 3.attēlā.

3.attēls. *Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponenti*

²⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā un sestā daļa.

²⁵ SIA „Vidusdaugavas SPAAO” 22.10.2014. vēstule Nr.1-5/54/1-6.

²⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa.

²⁷ Nosaka sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs un apstiprina Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 3.punkts, MK 27.10.2009. noteikumu Nr.1227 „Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem” 10.punkts).

²⁸ Dabas resursu nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu ir noteiktas Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikumā.

35. Rēķinus atkritumu radītājiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu izraksta katras konkrētās administratīvās teritorijas atkritumu apsaimniekotājs, ar kuru pašvaldība ir noslēgusi līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā. Rēķinā tiek norādīta kopējā maksa par atkritumu apsaimniekošanu, kurā ir iekļauts arī tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodoklis.

Tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, maksā ne tikai par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, bet arī par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodokli.

Savukārt rēķinus par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodokli par atkritumu apglabāšanu atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem pašvaldības ir noslēgušas līgumus par sadzīves atkritumu savākšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā, izraksta atkritumu poligona apsaimniekotājs.

36. Dabas resursu nodokļa likme par atkritumu apglabāšanu:

36.1. no 01.01.2012. līdz 31.12.2013. – 7 lati vai 9,96 eiro par tonnu²⁹;

36.2. no 01.01.2014. – 12 eiro par tonnu³⁰.

37. 2011.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Vidusdaugavas SPAAO” atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādīja nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līniju³¹ ar mērķi samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu. Šķirošanas līnija savu darbību uzsāka 2013.gadā³².

38. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija revīzijas laikā informēja³³, ka, nosakot poligona tarifu par atkritumu apglabāšanu, tiek ņemts vērā, ka šķirošanas līnijas darbības rezultātā tiek apglabāts mazāks atkritumu daudzums.

39. Pēc šķirošanas līnijas darbības uzsākšanas atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Vidusdaugavas SPAAO” laika posmā no 01.01.2013. līdz 30.06.2014. izrakstīja rēķinus atkritumu apsaimniekotājiem par 28 678 pieņemtām nešķirotu sadzīves atkritumu tonnām³⁴, bet apglabāto atkritumu svars poligonā faktiski bija 26 280³⁵ tonnas.

40. Laika posmā pēc šķirošanas līnijas darbības uzsākšanas no 01.01.2013. līdz 30.06.2014. atkritumu apsaimniekotājiem izrakstītajos rēķinos tika norādīts par 2398 tonnām lielāks apglabājamo sadzīves atkritumu apjoms, nekā ir faktiskais atkritumu poligonā apglabātais atkritumu apjoms, līdz ar to rēķinos ir nepamatoti norādīta summa 32 265 eiro apmērā, ko veido:

²⁹ Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums (redakcija līdz 31.12.2013.).

³⁰ Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

³¹ SIA „Vidusdaugavas SPAAO” un personu apvienības SIA „Ecotechno Baltic” un *Komptech GmbH* 25.03.2011. piegādes iepirkuma līgums Nr.SPAAO 2010/3ES KF-01;

Pamatlīdzekļu kartīte Nr.P110013 „Atkritumu smalcinātājs KOMPTECH TERMINATOR 3400”;

Pamatlīdzekļu kartīte Nr.P110019 „Komposta sijātājs KOMPTECH MULTISTAR L3 FLOWERDISC”.

³² SIA „Vidusdaugavas SPAAO” veidlapa „Nr.3-Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” 2012. un 2013.gadā. Pieejamas: <http://parissrv.lv/gmc.lv/> [aplūkota 28.10.2014.].

³³ Valsts kontroles revidentu un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas pārstāvju 01.12.2014. tikšanās.

³⁴ Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „Vidusdaugavas SPAAO” izrakstītie rēķini par nešķirotu sadzīves atkritumu pieņemšanu apglabāšanai un pārstrādei; summā ir iekļauti arī izrakstītie rēķini par lielgabarīta atkritumiem un būvniecības atkritumiem ar piejaukumu, kas poligonā tiek pieņemti kā nešķirotie sadzīves atkritumi.

³⁵ SIA „Vidusdaugavas SPAAO” dabas resursu nodokļa aprēķins par atkritumu apglabāšanu sadzīves atkritumu poligonā „Dziļā vāda” 2013.gada 1., 2., 3. un 4. ceturksnī un 2014.gada 1.un 2.ceturksnī (pieņemto nešķirotu sadzīves atkritumu un atšķirotu atkritumu starpība).

- 40.1. dabas resursu nodoklis - 26 665 eiro³⁶;
- 40.2. pievienotās vērtības nodoklis - 5600 eiro³⁷.
41. Tie atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, kuru radītie atkritumi tiek apglabāti atkritumu poligonā „Dziļā vāda”, par atkritumu apsaimniekošanu pusotra gada laikā ar atkritumu apsaimniekotāju starpniecību ir pārmaksājuši 32 265 eiro, jo:
- 41.1. maksa par atkritumu apsaimniekošanu, ko maksā atkritumu radītāji atkritumu apsaimniekotājiem, ietver arī dabas resursu nodokli,
- 41.2. atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „Vidusdaugavas SPAAO” nepamatoti ir piemērojis dabas resursu nodokli atkritumu apsaimniekotājiem par poligonā saņemto atkritumu apjomu, nevis par apglabāto atkritumu apjomu, kā to nosaka *Atkritumu apsaimniekošanas likums*³⁸.

Ieteikums

42. Lai nodrošinātu pamatotu izdevumu par atkritumu apglabāšanu aprēķināšanu, atkritumu poligona apsaimniekotājam SIA „Vidusdaugavas SPAAO” mērījumu rezultātā noteikt tādu dabas resursu nodokļa apmēra proporciju, kuru piemērojot dabas resursu nodokļa aprēķinā SIA „Vidusdaugavas SPAAO” izrakstītajos rēķinos, tiktu nodrošināta dabas resursu nodokļa iekasēšana atbilstoši normatīvajiem aktiem³⁹ tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāta poligonā.

Neatbilstošu tehnisko apstākļu dēļ sadzīves atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādītā šķirošanas līnija nenodrošina plānoto atkritumu šķirošanas mērķu sasniegšanu, tādējādi atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir spiesti maksāt par neefektīvi izmantotu šķirošanas līniju

Konstatējumi un secinājumi

43. *Atkritumu apsaimniekošanas likumā*⁴⁰ ir noteikts, ka izveidotajai atkritumu apsaimniekošanas kārtībai jāveicina atkritumu pārstrāde un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšana.
44. SIA „Vidusdaugavas SPAAO” 2011.gadā uzstādītajā nešķirotā sadzīves atkritumu šķirošanas līnijā ir plānots sašķirot līdz 16 000 tonnu nešķirotā sadzīves atkritumu gadā, iegūstot 8000 tonnas otrreizējā pārstrādē izmantojamus atkritumus, atlikušo neizmantojamo daļu apglabājot poligonā⁴¹.
45. Normatīvais akts⁴² nosaka, ka atkritumu šķirošanas līniju izvietot klimatiskajiem apstākļiem un šķirošanas līnijas iekārtas tehniskajiem parametriem atbilstošā ēkā.

SIA „Vidusdaugavas SPAAO” apsaimniekotajā atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādītās nešķirotā sadzīves atkritumu šķirošanas līnijas iekārtas pieļaujams darbināt

³⁶ 1) par laika posmu no 01.01.2012. līdz 31.12.2013.: nodokļa likme 9,96 eiro par tonnu x 1035 tonnas = 10 309 eiro;

2) par laika posmu no 01.01.2014. līdz 30.06.2014.: nodokļa likme 12 eiro par tonnu x 1363 tonnas = 16 356 eiro.

³⁷ Dabas resursu nodoklis 26 665 eiro x 21% pievienotās vērtības nodokļa likme = 5600 eiro.

(Pievienotās vērtības nodokļa likuma 5.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību apliek ar pievienotās vērtības nodokli).

³⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmās daļas 2.punkts.

³⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmās daļas 3.punkts un Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

⁴⁰ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2.pants un 5.panta pirmās daļas 5.punkts.

⁴¹ Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes 13.01.2014. lēmums Nr.4 „Par nosacījumu pārskatīšanu un atjaunošanu SIA „Vidusdaugavas SPAAO” 2011.gada 8.jūnijā izsniegtajā A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā Nr.DA11IA0005”.

⁴² MK 22.11.2011. noteikumu Nr.898 „Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām” 20.punkts.

atbilstoši laikapstākļiem pie apkārtējās vides temperatūras vismaz no +5⁰ C, jo līnija neatrodas slēgtās telpās⁴³.

46. Atkritumu poligonā „Dziļā vāda” uzstādītā nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija:
 - 46.1. 2013.gadā tika darbināta sešus mēnešus⁴⁴, otrreizējai izmantošanai sašķirojot 1097,4 tonnas atkritumu jeb 14% no plānotā apjoma;
 - 46.2. 2014.gada pirmajā pusgadā tika darbināta četrus mēnešus⁴⁵, otrreizējai izmantošanai sašķirojot 1422,8 tonnas atkritumu jeb 36% no plānotā apjoma⁴⁶.
47. Laika posmā no 01.01.2013. līdz 30.06.2014. šķirošanas līnijas darbības rezultātā vidēji gadā otrreizējai pārstrādei ir iegūts tikai 21% no plānotā sašķiroto atkritumu apjoma.
48. SIA „Vidusdaugavas SPAAO” nav ievērojusi normatīvā akta⁴⁷ prasību, ka atkritumu šķirošanas līnija ir jāizvieto klimatiskajiem apstākļiem un iekārtas tehniskajiem parametriem atbilstošā ēkā, līdz ar to, šķirošanas līniju darbinot tikai dažus mēnešus gadā un sašķirojot tikai 21% no plānotā apjoma, nav nodrošināta līnijas efektīva izmantošana.
49. Nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošanas līnijas iekārtu iegādes izmaksas ir 873 982 eiro⁴⁸, tajā skaitā Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansējums⁴⁹.
50. Šķirošanas līnijas iegādes izmaksas nolietojuma veidā ir iekļautas atkritumu poligona „Dziļā vāda” tarifā⁵⁰.

Ņemot vērā to, ka šķirošanas līnijas izmaksas ir iekļautas poligona tarifā, bet līnija tiek izmantota tikai 21% apmērā, atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, sedzot atkritumu apsaimniekošanas izdevumus, apmaksā arī neefektīvi izmantotas šķirošanas līnijas darbību.

Ieteikums

51. Lai veicinātu atkritumu pārstrādi un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu, SIA „Vidusdaugavas SPAAO” veikt darbības, kas nodrošinātu šķirošanas līnijas efektīvu izmantošanu atbilstoši tās plānotajai jaudai, tādējādi sasniedzot plānotos atkritumu šķirošanas mērķus.

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

Jānis Salenieks

⁴³ Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes 13.01.2014. lēmums Nr.4 „Par nosacījumu pārskatīšanu un atjaunošanu SIA „Vidusdaugavas SPAAO” 2011.gada 8.jūnijā izsniegtajā A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā Nr.DA11IA0005”;

VARAM 22.10.2014. e-pasta vēstule.

⁴⁴ 2013.gada martā, maijā, jūnijā, jūlijā, septembrī un oktobrī.

⁴⁵ 2014.gada martā, aprīlī, maijā un jūnijā.

⁴⁶ 2014.gada pirmajā pusgadā sašķirotais atkritumu apjoms 1422,8 tonnas atkritumu, dalīts ar pusgadā plānojamo sašķirojamo otrreizējā pārstrādē izmantojamo atkritumu daudzumu 4000 tonnas (tas ir, atļaujā norādītais plānojams sašķirojamais otrreizējā pārstrādē izmantojamo atkritumu daudzums 8000 tonnas gadā, dalīts ar 2).

⁴⁷ MK 22.11.2011. noteikumu Nr.898 „Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām” 20.punkts.

⁴⁸ Pamatlīdzekļu kartīte Nr.P110013 „Atkritumu smalcinātājs KOMPTECH TERMINATOR 3400”;

Pamatlīdzekļu kartīte Nr.P110019 „Komposta sijātājs KOMPTECH MULTISTAR L3 FLOWERDISC”.

⁴⁹ Projekts Nr.3DP/3.5.1.2.2/09/IPIA/VIDM/003 „Vidusdaugavas reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projekts – sadzīves atkritumu poligona „Dziļā vāda” būvniecība Mežāres pagastā”.

⁵⁰ SIA „Vidusdaugavas SPAAO” sniegtā informācija.

Revīzijas grupa:

vecākā valsts revidente

Kristīne Loča

valsts revidente

Iveta Mansura-Garsija

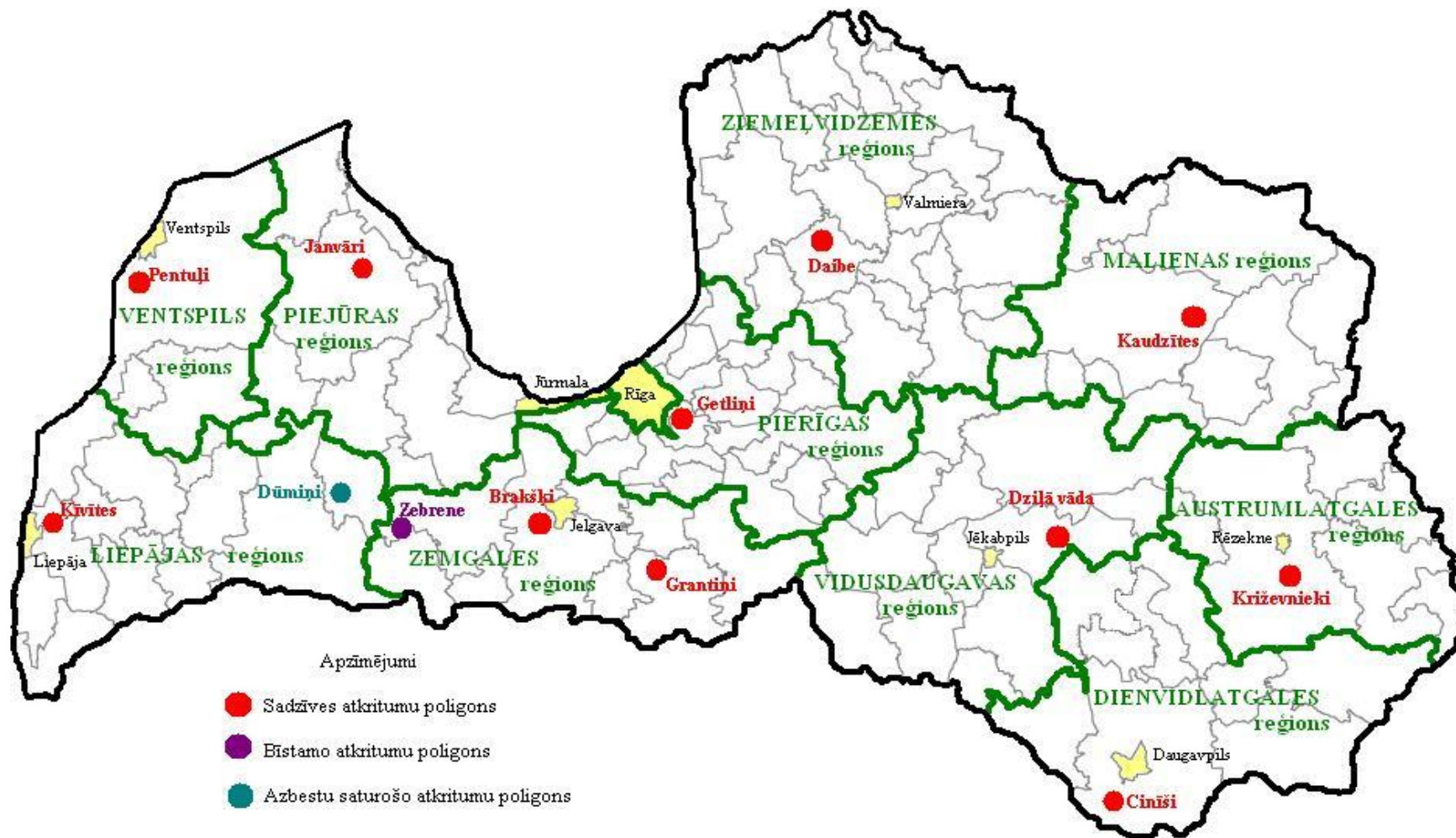
valsts revidente

Olga Loginova

valsts revidente

Zane Reizniece

Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un atkritumu poligoni Latvijā⁵¹

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

⁵¹ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 13.lp.